

Kémiai MARADJ TALPON!

I. rész

1. A bór kémiai elem felfedezője, a gázok állapotváltozásaira vonatkozó törvények első megfogalmazója:

		Y	—		U		S		

2. Ásványelemzése során új kémiai elemeket fedeztek fel vegyületeikben: cirkóniumot, uránt, cériumot, de nem sikerült elemi állapotban előállítani azokat:

K				P	R				H

3. Olyan, nemsztöchiometrikus fémvegyületek, melyek összetétele nem követi az állandó súlyviszonyok törvényét:

B		R				L		D		K

4. Annak a vegyületnek a közhasználati (triviális) neve, amelyet a háztartásban tisztasítésnél, tisztítószerként is használnak, és újabban a gyógyszerkémikusok kimutatták, hogy bizonyos antibiotikumok hatékonysága növelésére is alkalmazható pufferhatást biztosító tulajdonsága alapján:

	Z			A		I			R		O		

5. H. Davy először állította elő elemi állapotban az így nevezett fémcsoportot:

A			Á		I		Ó		D			M		K

6. Vulkanai tevékenység előrejelzésére is használható mélyvizekben található tengeri élőlények:

		O			A					L				K

7. Folyadékok és gázok változó irányú és sebességű rendezetlen örvénylő mozgását nevezik így:

		U				U			E			C		

8. Elektromos hálózatokban a fogyasztó berendezések működése számára problémát okozhat:

F			K		E		C			V		L		O		A	

9. A XVIII. sz. végén elsőként állapította meg az ammónia és a hidrogén-cianid (kék sav) elemi összetételét, megcáfolta Lavoisier savelméletét, bizonyítva, hogy létezhetnek oxigént nem tartalmazó savak is:

		E				H		O				L				T	

10. Így nevezték tanítványai Hatvani Istvánt a XVIII. sz. közepén azért, amiért óráin kémiai kísérleteket végzett (a magyar közoktatásban talán először):

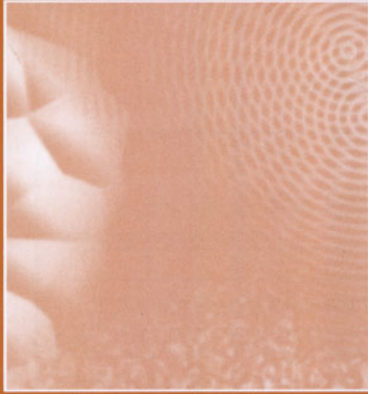
		Ó						Ó						Ó			

Az előző lapszámokban közölt MARADJ TALPON! rejtvény felhívására nagyon kevés megfejtést kaptunk, kivétel *Deák Gellért-Gedeon* Kovásznáról, aki minden számból beküldte helyes megoldásait, amiért dicséret és könyvjutalom illeti.

Máthé Enikő

Tartalomjegyzék

Új iskolai tanév kezdetén	1
Tudod-e?	
▼ LEGO robotok – XVII.	2
● Miért lettem fizikus? – Dr. Borbély Sándor,	10
■ Környezetvédelmi oktatás az akvapónia alkalmazásával	12
▼ JavaScript alapok helyesen – II.	16
■ Kémiatörténeti évfordulók – V.	21
■ Csodaszép, gyógyító, mérgező növényeink – A ricinus	25
▼ Tények, érdekességek az informatika világából	28
Honlap-ajánló	
http://erettsegi.com	31
Katedra	
Emlékeim kiváló tanárainról	32
Természetkutató Diáktábor.....	34
Vermes Miklós Nemzetközi Fizikaverseny – Sopron, 2018.....	37
Firkácska	
● Alfa és omega fizikaverseny.....	39
Kísérlet, labor	
● Árnyékok... – A Na-gőz árnyéka	41
■ Kémiai kísérletek középiskolásoknak – V. Természetes indikátorok (lilakáposzta, cékla).....	42
■ A virágpör égéspróbája.....	
Feladatmegoldók rovata	
■ Kitűzött kémia feladatok.....	46
● Kitűzött fizika feladatok.....	46
■ Megoldott kémia feladatok	47
● Megoldott fizika feladatok	49
Híradó	
■ Természetudományos hírek	52
▼ Számítástechnikai hírek	55
Vetélkedő	
● Fizikai képrejtvények – I.	58
■ Kémiai MARADJ TALPON! – I.	60

FIJKA

Nemes Tihamér Nemzetközi Informatikai Tanulmányi Verseny a 2018/2019-es tanévre

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság és az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) idén is megszervezi a Nemes Tihamér Informatikai Tanulmányi Versenyt.

A versenyre három korcsoportban lehet benevezni:

1. korcsoport: 5-8. osztályosok
2. korcsoport: 9-10. osztályosok
3. korcsoport: 11-12. osztályosok

A verseny időpontjai:

I. forduló, helyi szakasz:

2018. október 23., kedd

II. forduló, megyei szakasz:

2018. november 7., szerda

(1. korcsoport: 15.00-17.00 óra,

2-3. korcsoport: 15.00-18.00 óra)

III. forduló, erdélyi döntő:

2019. január 12., szombat

(1. korcsoport: 9.30-12.30 óra,

2-3. korcsoport: 9.30-14.30 óra)

IV. forduló, budapesti döntő:

2019. március 2., szombat

(1. korcsoport: 10.00-13.00 óra,

2-3. korcsoport: 10.00-16.00 óra)

Jelentkezés:

Online, az EMT honlapján:

<http://infoverseny.emt.ro/>

Határidő: 2018. október 15.

További részletek az EMT

kolozsvári titkárságán:

Tel.: 0264-590825, e-mail: emt@emt.ro

web: <http://infoverseny.emt.ro/>